

Επιβαρύνουν οι πολλές
εξετάσεις τις επιδόσεις και
την ευημερία των μαθητών;

PISA

PISA in Focus #79

Επιβαρύνουν οι πολλές εξετάσεις τις επιδόσεις και την ευημερία των μαθητών;

- Κατά μέσο όρο, το 70% των μαθητών φοιτούν σε σχολεία όπου οι τυποποιημένες εξετάσεις δεν διεξάγονται ποτέ ή διεξάγονται μόνο μία ή δύο φορές τον χρόνο. Ταυτόχρονα, πάνω από το 60% των μαθητών αξιολογούνται με τεστ και βαθμολογίες που διαμορφώνουν οι εκπαιδευτικοί τουλάχιστον μία φορά το μήνα.
- Το άγχος που σχετίζεται με τις εξετάσεις είναι ευρέως διαδεδομένο: το 59% των μαθητών ανησυχεί για τις εξετάσεις και το 66% ανησυχεί για τους κακούς βαθμούς.
- Ούτε το άγχος των εξετάσεων ούτε η επιστημονική επίδοση σχετίζονται με τη συχνότητα των εξετάσεων.

Οι τυποποιημένες εξετάσεις βοηθούν στη μέτρηση της προόδου των μαθητών στο σχολείο και μπορούν να παρέχουν στοιχεία σε αυτούς που ασκούν εκπαιδευτική πολιτική σχετικά με τις υπάρχουσες ελλείψεις. Ωστόσο, οι πολλές εξετάσεις μπορεί να δημιουργήσουν μεγάλη πίεση στους εκπαιδευτικούς να διδάξουν και στους μαθητές να μελετήσουν για ένα τεστ, κάτι που μπορεί να αφαιρέσει τη χαρά από τη διαδικασία της μάθησης.

Πολλοί γονείς και εκπαιδευτικοί είναι εξοικειωμένοι με αυτό το δίλημμα: αναγνωρίζουν ότι οι καλές μετρήσεις μπορούν να οδηγήσουν στη βελτίωση, αλλά συχνά υποστηρίζουν ότι οι πολλές εξετάσεις μπορούν να κάνουν τους μαθητές να αγχώνονται χωρίς να βελτιώνουν τη μάθησή τους. Ειδικότερα, οι τυποποιημένες εξετάσεις που καθορίζουν την εκπαιδευτική και την ακαδημαϊκή πορεία των μαθητών μπορεί να προκαλέσουν άγχος και, αν διεξάγονται πολύ συχνά, μπορεί να οδηγήσουν σε χειρότερες επιδόσεις, απουσίες και χαμηλότερη αυτοπεποίθηση. Όμως, χρησιμοποιούνται πράγματι τόσο συχνά οι τυποποιημένες εξετάσεις; Και τι δείχνουν τα δεδομένα σχετικά με τη σχέση μεταξύ των επιδόσεων, του άγχους και της συχνότητας των εξετάσεων;

Οι τυποποιημένες εξετάσεις δεν χρησιμοποιούνται τόσο συχνά όσο πολλοί πιστεύουν.

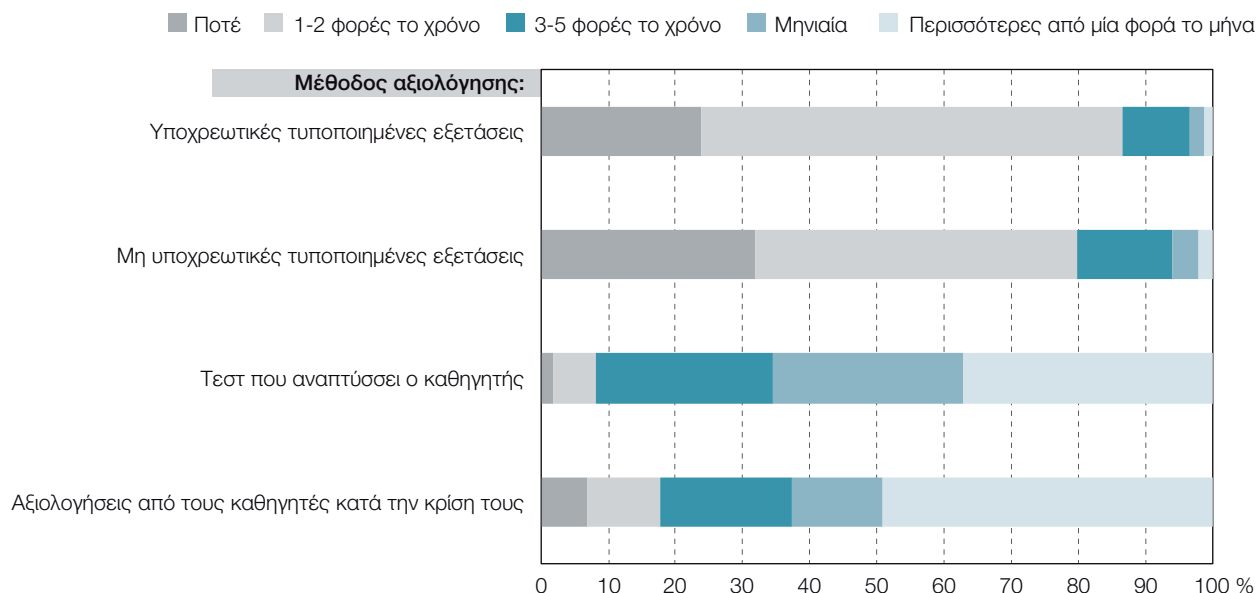
Το PISA 2015 συνέλεξε δεδομένα για τη συχνότητα των εξετάσεων στην τάξη που συνήθως φοιτούν οι 15χρονοι και για τα αισθήματα άγχους των μαθητών. Τα δεδομένα δείχνουν ότι οι υποχρεωτικές και μη υποχρεωτικές τυποποιημένες εξετάσεις δεν χρησιμοποιούνται τόσο συχνά όσο τα τεστ που συντάσσουν οι εκπαιδευτικοί. Στις χώρες του ΟΟΣΑ, κατά μέσο όρο το 25% περίπου των 15χρονων μαθητών φοιτούν σε σχολείο όπου δεν χρησιμοποιούνται ποτέ οι υποχρεωτικές τυποποιημένες εξετάσεις και το 60% φοιτούν σε σχολεία όπου οι εξετάσεις αυτές χρησιμοποιούνται μόνο μία ή δύο φορές το χρόνο. Σε 11 χώρες, μεταξύ των οποίων το Βέλγιο, η Κόστα Ρίκα, η Γερμανία, η Σλοβενία και η Ισπανία, πάνω από το 50% των μαθητών φοιτούν σε σχολεία που δεν αξιολογούν ποτέ τους μαθητές με υποχρεωτικές τυποποιημένες εξετάσεις, ενώ στη Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο όλοι οι μαθητές υποβάλλονται σε αυτά τα τεστ τουλάχιστον μία φορά κατά τη διάρκεια του συγκεκριμένου σχολικού έτους (π.χ. GCSE στην Αγγλία). Τα μη υποχρεωτικά τεστ χρησιμοποιούνται λιγότερο συχνά από τις υποχρεωτικές εξετάσεις, αλλά τα τεστ που συντάσσουν οι καθηγητές και οι αξιολογήσεις κατά την κρίση τους εφαρμόζονται αρκετά συχνότερα. Στις χώρες του ΟΟΣΑ, κατά μέσο όρο το 30% περίπου των μαθητών υποβάλλονται σε τεστ που συντάσσουν οι εκπαιδευτικοί κάθε μήνα και το 38% περισσότερο από μία φορά το μήνα. Στο Βέλγιο, τον Καναδά, τη Γαλλία, την Ολλανδία, τη Σιγκαπούρη, την Ισπανία και την Κινεζική Ταϊπέι, πάνω από το 50% των μαθητών υποβάλλονται σε τεστ που συντάσσουν οι καθηγητές περισσότερο από μία φορά το μήνα.

Είναι ενδιαφέρον ότι στις Ηνωμένες Πολιτείες, απ' όπου ξεκίνησε η συζήτηση για τις τυποποιημένες εξετάσεις, λιγότερο από το 30% των μαθητών φοιτούν σε σχολεία που διεξάγουν υποχρεωτικές εξετάσεις τρεις ή περισσότερες φορές το χρόνο - ποσοστό μικρότερο από ό,τι σε 19 άλλα εκπαιδευτικά συστήματα.

Τα δεδομένα του PISA δείχνουν επίσης ότι το άγχος που σχετίζεται με τις εξετάσεις είναι ευρέως διαδεδομένο. Κατά μέσο όρο, το 59% των μαθητών περίπου ανέφεραν ότι ανησυχούν για τη συμμετοχή τους σε ένα τεστ, το 66% ανησυχούν ότι θα πάρουν χαμηλούς βαθμούς, το 55% ανησυχούν για τα τεστ ακόμη και όταν είναι καλά προετοιμασμένοι, το 52% αγχώνονται όταν αποτυγχάνουν να λύσουν μια εργασία στο σχολείο και το 37% έχουν νευρικότητα όταν μελετούν για ένα τεστ.

Συχνότητα αξιολογήσεων στο σχολείο

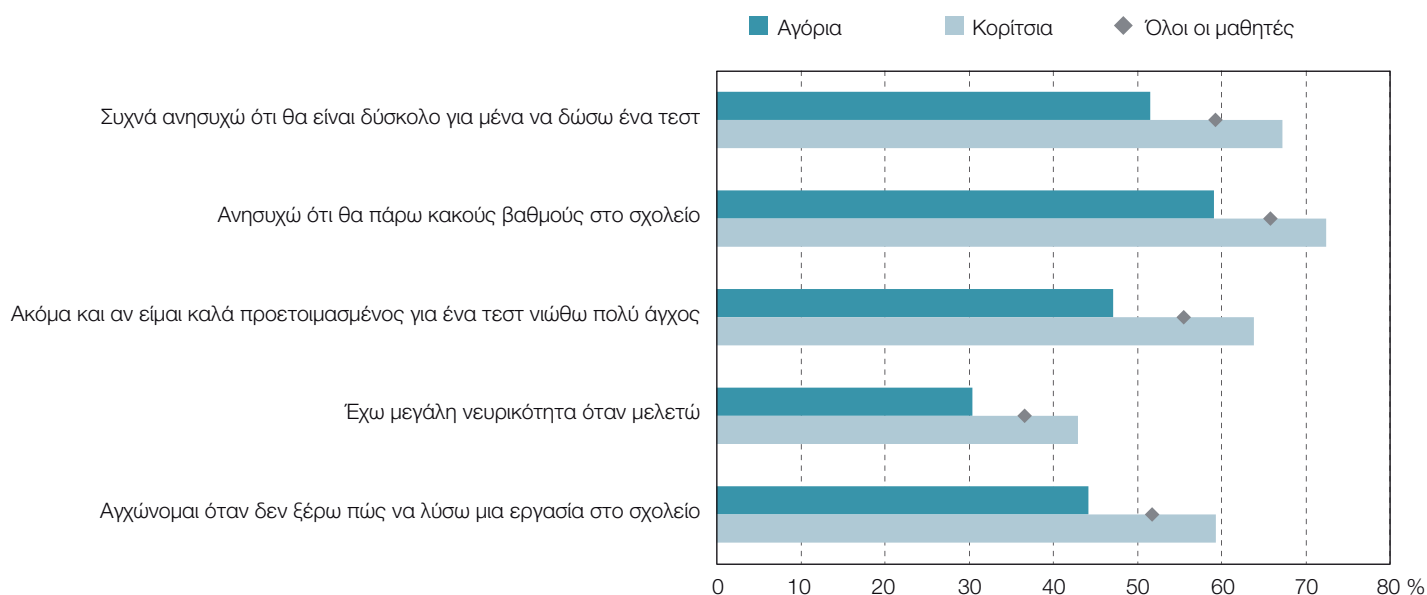
Ποσοστό μαθητών σε σχολεία όπου χρησιμοποιούνται οι ακόλουθες αξιολογήσεις, σύμφωνα με τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ

Πηγή: OECD, PISA 2015 Database, Πίνακας II.4.19.
StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933435972>

Συχνότητα του άγχους που σχετίζεται με τη σχολική εργασία, ανά φύλο

Ποσοστό μαθητών που δήλωσαν ότι «συμφωνούν» ή «συμφωνούν απόλυτα» με τις ακόλουθες δηλώσεις, σύμφωνα με τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ

Σημείωση: Όλες οι διαφορές μεταξύ των δύο φύλων είναι στατιστικά σημαντικές (βλ. παράρτημα A3 στο OECD (2016), *PISA 2015 Results (Volume II)*, OECD Publishing, Paris).

Πηγή: OECD, PISA 2015 Database, Πίνακες III.4.1, III.4.2 και III.4.5.
StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933470845>

Το άγχος των μαθητών απέναντι στις εξετάσεις έχει μικρή σχέση με τη συχνότητα των εξετάσεων.

Αντίθετα με την κοινή πεποίθηση, η συχνότητα των εξετάσεων δεν σχετίζεται με το επίπεδο άγχους που εκφράζουν οι μαθητές, σύμφωνα με όσα δήλωσαν οι διευθυντές των σχολείων. Πράγματι, στις χώρες του ΟΟΣΑ κατά μέσο όρο, οι μαθητές που φοιτούν σε σχολεία όπου πρέπει να συμμετέχουν σε τυποποιημένες εξετάσεις ή σε τεστ που συντάσσονται από εκπαιδευτικούς τουλάχιστον μία φορά το μήνα ανέφεραν παρόμοια επίπεδα άγχους για τις εξετάσεις με τους μαθητές που φοιτούν σε σχολεία όπου οι αξιολογήσεις διεξάγονται λιγότερο συχνά.

Μια πιθανή εξήγηση είναι ότι το άγχος των εξετάσεων προκαλείται από άλλες διαστάσεις των εξετάσεων, πέρα από τη συχνότητά τους. Για παράδειγμα, η φύση ή η δυσκολία της δοκιμασίας, η περιρρέουσα ατμόσφαιρα, οι χρονικοί περιορισμοί, τα χαρακτηριστικά του εξεταστή, ο τρόπος διεξαγωγής της εξέτασης και το φυσικό περιβάλλον της εξέτασης μπορεί να επηρεάζουν την ψυχολογική στάση των μαθητών απέναντι στην εξέταση. Όλοι αυτοί οι παράγοντες, με τη σειρά τους, αλληλεπιδρούν με τις ικανότητες, την αυτοπεποίθηση, τα κίνητρα, τις δεξιότητες μελέτης και συμμετοχής στις εξετάσεις και την προετοιμασία των μαθητών.

Η σχέση μεταξύ των επιδόσεων στις φυσικές επιστήμες και της συχνότητας με την οποία τα σχολεία ή οι χώρες αξιολογούν τους μαθητές είναι επίσης αδύναμη. Στις χώρες του ΟΟΣΑ, οι μαθητές που αξιολογούνται με υποχρεωτικές τυποποιημένες εξετάσεις τουλάχιστον μία φορά το χρόνο σημειώνουν κατά μέσο όρο ελαφρώς χαμηλότερη βαθμολογία στις φυσικές επιστήμες (κατά έξι μονάδες) από εκείνους που αξιολογούνται συχνότερα, ενώ οι μαθητές που αξιολογούνται με τεστ που συντάσσονται οι εκπαιδευτικοί τουλάχιστον μία φορά το μήνα σημειώνουν ελαφρώς υψηλότερη βαθμολογία (κατά πέντε μονάδες) από εκείνους που αξιολογούνται λιγότερο συχνά. Ωστόσο, μετά τη συνεκτίμηση του κοινωνικοοικονομικού προφίλ των μαθητών και των σχολείων, οι εν λόγω συσχετίσεις δεν είναι σημαντικές.

Επίσης, οι επιδόσεις μιας χώρας στο PISA δεν σχετίζονται με τη χρήση τυποποιημένων εξετάσεων. Μεταξύ των χωρών και των οικονομιών που σημειώνουν κορυφαίες επιδόσεις στις φυσικές επιστήμες, η χρήση υποχρεωτικών τυποποιημένων εξετάσεων είναι ευρέως διαδεδομένη σε Πεκίνο-Σανγκάη-Τζιανγκσού-Γκουανγκντόνγκ (Κίνα), στη Σιγκαπούρη και το Ηνωμένο Βασίλειο, αλλά σχετικά σπάνια στη Γερμανία, την Κορέα και την Ελβετία.

Τύπος αξιολογήσεων στο σχολείο, επιστημονικές επιδόσεις

Συσχετίσεις σε επίπεδο συστήματος

Τύπος αξιολογήσεων στο σχολείο, επιστημονικές επιδόσεις	Σε όλες τις χώρες του ΟΟΣΑ	Σε 64 χώρες και οικονομίες
	Επιδόσεις στις Φυσικές Επιστήμες	Επιδόσεις στις Φυσικές Επιστήμες
Υποχρεωτικές τυποποιημένες εξετάσεις τουλάχιστον μία φορά το χρόνο	0.05	0.12
Μη υποχρεωτικές τυποποιημένες εξετάσεις τουλάχιστον μία φορά το χρόνο	-0.04	0.15
Τεστ που συντάσσει ο/η καθηγητής τουλάχιστον μία φορά το μήνα	0.15	0.14

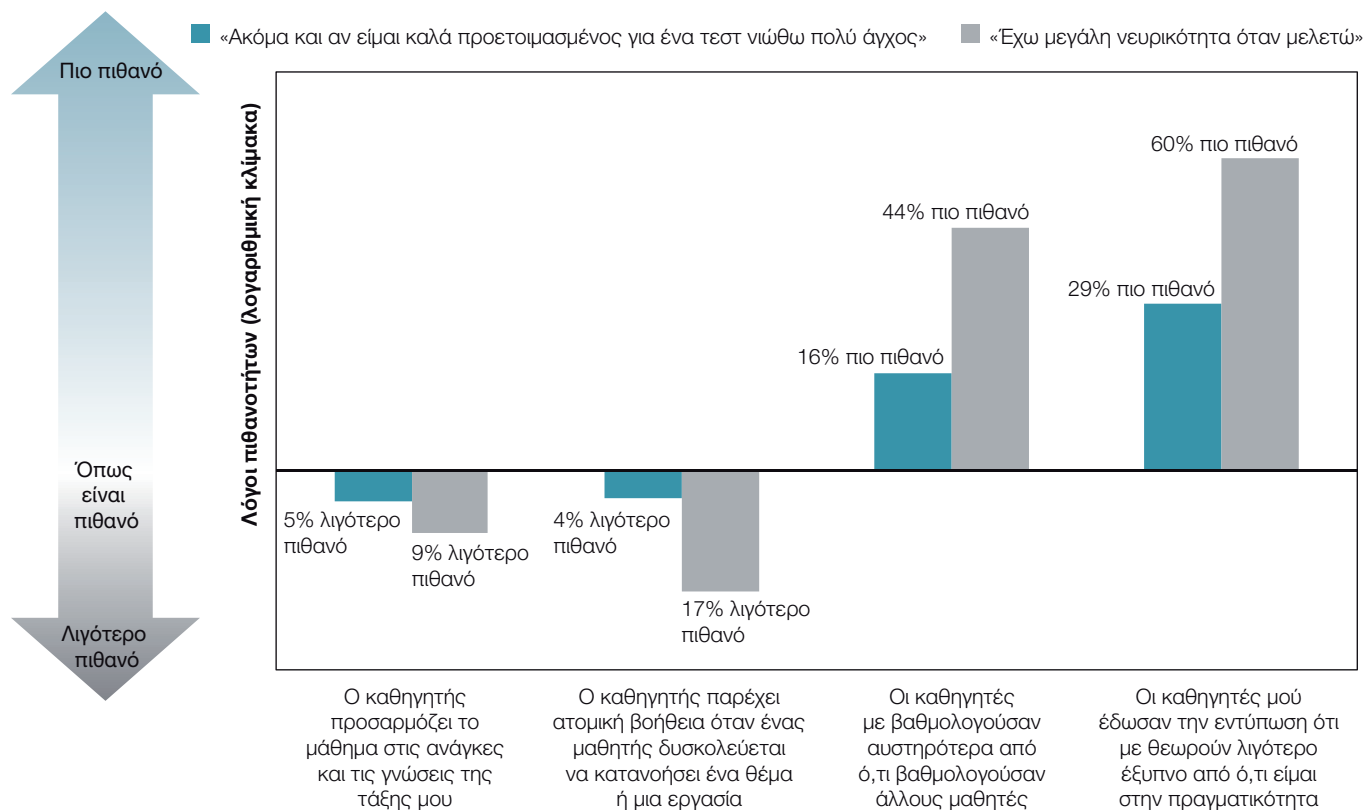
Σημείωση: Ο συντελεστής συσχέτισης κυμαίνεται μεταξύ -1 και 1 και υποδηλώνει την ύπαρξη γραμμικής συσχέτισης μεταξύ δύο μετρήσεων. Τιμές κοντά στο 0 υποδηλώνουν την έλλειψη γραμμικής συσχέτισης· τιμές κοντά στο 1 υποδηλώνουν ισχυρή θετική σχέση· τιμές κοντά στο -1 ισχυρή αρνητική σχέση. Οι τιμές που είναι στατιστικά σημαντικές σημειώνονται με έντονη γραφή (βλ. παράρτημα Α3 στο OECD (2016), *PISA 2015 Results (Volume II)*, OECD Publishing, Paris). **Πηγή:** OECD, PISA 2015 Database. StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933436006>

Οι μαθητές αγχώνονται λιγότερο για τις εξετάσεις όταν αισθάνονται ότι υποστηρίζονται από τους εκπαιδευτικούς και τους γονείς.

Άλλες διαστάσεις της σχολικής εμπειρίας των μαθητών είναι πιθανότερο να τους προκαλούν άγχος παρά η συχνότητα με την οποία αξιολογούνται. Το PISA δείχνει ότι οι μαθητές ανέφεραν λιγότερο άγχος στην περίπτωση που οι καθηγητές τους είναι περισσότερο υποστηρικτικοί ή προσαρμόζουν τα μαθήματα στις ανάγκες τους. Αντίθετα, οι μαθητές ανέφεραν μεγαλύτερο άγχος όταν αισθάνονται ότι οι καθηγητές τους αντιμετωπίζουν άδικα, π.χ. βαθμολογώντας τους αυστηρότερα από άλλους μαθητές, ή όταν έχουν την εντύπωση ότι οι καθηγητές τους θεωρούν λιγότερο έξυπνους από ό,τι είναι.

Οι πρακτικές των εκπαιδευτικών και το άγχος των μαθητών που σχετίζεται με τη σχολική εργασία

Πιθανότητα οι μαθητές να αισθάνονται άγχος για ένα τεστ ακόμη και αν είναι καλά προετοιμασμένοι ή να έχουν μεγάλη νευρική κατάσταση όταν μελετούν, που σχετίζεται με τις πρακτικές των εκπαιδευτικών

Σημείωση: Οι τιμές λαμβάνουν υπόψη τις διαφορές των μαθητών στον δείκτη οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής κατάστασης (ESCS) του PISA και τις επιδόσεις στις φυσικές επιστήμες. Όλες οι τιμές είναι στατιστικά σημαντικές.

Πηγή: OECD, PISA 2015 Database, Πίνακας III.4.11. StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933470882>

Οι θετικές σχέσεις με τους γονείς είναι επίσης σημαντικές. Οι γονείς μπορούν να βοηθήσουν τα παιδιά τους να ξεπεράσουν το άγχος, ενθαρρύνοντάς τα να εμπιστευτούν την ικανότητά τους να φέρουν εις πέρας τα σχολικά τους καθήκοντα. Για παράδειγμα, τα κορίτσια που ανέφεραν ότι οι γονείς τους τα ενθαρρύνουν να έχουν αυτοπεποίθηση ανέφεραν πολύ λιγότερο άγχος, ακόμη και μετά τη συνεκτίμηση των διαφορών στις επιδόσεις και την κοινωνικοοικονομική κατάσταση (η σχέση αυτή βρέθηκε να είναι ασθενέστερη στα αγόρια). Αντίθετα, η υπερβολική έμφαση στις βαθμολογίες των εξετάσεων και ο καθορισμός μη ρεαλιστικών στόχων μόνο το άγχος αυξάνουν.

Συμπέρασμα

Οι τυποποιημένες εξετάσεις και τα τεστ που συντάσσουν οι εκπαιδευτικοί παίζουν σημαντικό ρόλο στην παρακολούθηση των επιδόσεων και της εκπαιδευτικής προόδου των μαθητών. Όταν οι μαθητές πιστεύουν ότι οι καθηγητές τους τους συμπεριφέρονται δίκαια και ότι οι γονείς και οι καθηγητές τους βοηθούν να οικοδομήσουν την αυτοπεποίθησή τους και να θέσουν ρεαλιστικούς στόχους, είναι λιγότερο πιθανό να αισθάνονται άγχος όταν έρχονται αντιμέτωποι με ένα τεστ.

Για περισσότερες πληροφορίες

Επικοινωνία: Tarek Mostafa (Tarek.Mostafa@oecd.org)

Βλέπε: OECD (2016), *PISA 2015 Results (Volume II): Policies and Practices for Successful Schools* (Πολιτικές και πρακτικές για επιτυχημένα σχολεία), OECD Publishing, Παρίσι, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264267510-en>.

ΟΟΣΑ (2017), *Αποτελέσματα PISA 2015, (τόμος III): Students' Well-Being*, OECD Publishing, Παρίσι, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264273856-en>.

Το παρόν έγγραφο δημοσιεύεται υπό την ευθύνη του Γενικού Γραμματέα του ΟΟΣΑ. Οι απόψεις που εκφράζονται και τα επιχειρήματα που χρησιμοποιούνται σε αυτό δεν αντικατοπτρίζουν απαραίτητα τις επίσημες απόψεις των χωρών μελών του ΟΟΣΑ.

Το παρόν έγγραφο, καθώς και τα δεδομένα και οι χάρτες που περιλαμβάνονται σε αυτό, δεν θίγουν το καθεστώς ή την κυριαρχία επί οποιουδήποτε εδάφους, την οριοθέτηση των διεθνών και εθνικών συνόρων και την ονομασία οποιουδήποτε εδάφους, πόλης ή περιοχής.

Αυτό το έργο είναι διαθέσιμο με την άδεια Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 IGO (CC BY-NC-SA 3.0 IGO). Για συγκεκριμένες πληροφορίες σχετικά με το πεδίο εφαρμογής και τους όρους της άδειας χρήσης, καθώς και την πιθανή εμπορική χρήση του παρόντος έργου ή τη χρήση των δεδομένων PISA, συμβουλευτείτε τους Όρους και Προϋποθέσεις στη διεύθυνση www.oecd.org.

Αρχικά εκδοθέν από τον ΟΟΣΑ με τον τίτλο: «Is too much testing bad for student performance and well-being?», Pisa in Focus, No. 79, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/2109a667-en>

Η μετάφραση δεν έγινε από τον ΟΟΣΑ και δεν πρέπει να θεωρείται επίσημη μετάφραση του ΟΟΣΑ. Η ποιότητα της μετάφρασης και η συμφωνία της με τη γλώσσα του πρωτότυπου κειμένου είναι αποκλειστική ευθύνη του/της μεταφραστή/-τριας. Σε περίπτωση ασυμφωνίας ανάμεσα στην πρωτότυπη εργασία και στη μετάφραση, μόνο το πρωτότυπο κείμενο θα θεωρηθεί έγκυρο.

Η χρήση του αρσενικού γένους γίνεται χάριν οικονομίας, προκειμένου να αποφευχθεί η προσθήκη πολλαπλών επιθημάτων που δυσκολεύουν την ανάγνωση του κειμένου και δεν αναφέρεται αναγκαστικά στο πραγματικό γένος των υποκειμένων.

Η μετάφραση, προσαρμογή και γραφιστική επιμέλεια του κειμένου έγιναν στο πλαίσιο του Έργου «Δημιουργία Ερευνητικών Υποδομών, Επεξεργασία Ερευνητικού Υλικού και Επικοινωνία Αποτελεσμάτων Διεθνών Εκπαιδευτικών Ερευνών» με Επιστημονικό Υπεύθυνο τον Καθηγητή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων Αναστάσιο Εμβαλωτή. Χρηματοδοτήθηκε βάσει της Προγραμματικής Σύμβασης του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού με το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων μέσω του Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης 2021-2025.

Τομεακό
Πρόγραμμα
Ανάπτυξης
2021 - 2025

Εθνικό
Πρόγραμμα
Ανάπτυξης
2021 - 2025